

MINERVA

Diară literar, beletristică și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
George Curteană.

Prețulu: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețulu e a se solvi înainte.

Asupritorii.

Novelă.

Era în o noapte de veră a anului 18**. Fulgerile cerului despiau cu furie atmosfera întunecată de o noapte teribilă, trăsnetele urmau cu grăznică detunătură, vântulu vuia cu putere și sgomotulu potențat al elementelor revoltate se aușia îndepărtare de câte-va mile, cu tôte-că numai o parte mică a azurului, aceea ce vecnică e situată de-asupra comunei „Roșia de Săcașu“, era obdusă de nori groși întunecați și cari se păreau, ca și când în fie-care momentu aru fi gata să pice pe pământulu uscatu de seceta îndelungată. Satulu era în repaus. Săcașulu, care împarte comuna în două părți neegali, se umpluse în curëndu din cauza păracloră laterali și isbia cu furie în pridvariulu de pătră ală unei case situate pre țărniștile riului. Ună gardu de mestecănu bine întregitu o încunjura de trei părți ér jură-împrejurulu lui era săpatu ună șanțu de o afundime enormă. Dela ună timpu furtuna se linise. Fulgerele și trăsnetele încetară. Ceriulu era încă posomorit. Undele riului se isbiau încă cu tărle de maluri. Într'aceea se aușia din depărtare ună sgomotu slabu de vêsle. În curëndu apără o luntre. În ea se puteau observa mai multe persoane, cari se luptau din răspuțeri în contra undelor, ce-i mânau cu repezițiune mare de-alungulu riului. Incepură a veslă cătră pridvariulu de pătră. Ajunse aici figurile cele negre eșiră pre rëndu una câte una și se postară înainte așei. Bătură de trei-or.

— Îndată! rêsună o vóce din lăuntru.

O lumină se aprinse în casă și ușa se deschise. Toți intrară. De abia trecură câte-va minute dela închiderea așei, când din ună cornu ală șanțului, ce încunjura casa, se ridică o fantómă neagră. Ea se uită în tôte direcțiunile și mai încetu, decâtu o pisică se furișă de-alungulu gardului, până-ce ajunse la țermure. Fantóma cea neagră — mai neagră ca noptea în care era — se furișă în pridvariulu casei și se aședă dreptu înainte a ferestrei, de unde putea se vadă pre cei din lăuntru și se aușia tôte. Ea privi în casă. Pre masă era pusă o lumină de stearină, ale

cărei rațe se lăsau melancolicu asupra aloră optu bărbați, ce ședeau în fundulu odăiei pre-o laviță. În stânga pre ună scaună de bradu, obdusu cu ună covoră verde, era o femeie tinără, cam de vre-o nouăspredece ani. Ună vestmântu lungu albú îi învăluia corpulu ei fragedu și elasticu, ér pèrulu celu negru mătăsos, ce-i afirna despletitú până din josu de mijlocu, îi dădea ună farmecu divinú. Înaintea ei stătea în picioru unu bărbatu de o statură erculană. Pre capu avea o cușmă țerănescă de mielú și de pre ea afirna cu fală o penă de struțu, prin ce se vedea a se deosebi de ceialalți, cari toți purtau pene de cocoșu. Mijloculu îl încingea ună șerparu țesutu și ornatu cu diferite figuri de mêtasă, după care erau înșirate câte-va revolve și pumnale. La picioru îi afirna o sabie lungă strălucitoare.

Fantóma dela feréstră se uita cu curiositate la ómenii din odaie, dar rămase înmărmurită, când privirile ei îi cădură asupra figuri gingașei fințe de pre scaunulu din casă. Să apropiă mai tare, când deodată tresări aușindú pronunțându-se numele „Oblonovschi“. Apoi ascultă cu încordare.

— Provedința divină e pentru toți, în totu loculu și în tôte timpurile, scumpa mea. Veturie, începú bărbatul din mijloculu odăiei. Conte Oblonovschi era să te ducă cu forța sclavă nelegiurii, dar ceriulu s'a opusú acestei crime de les-umanitate, și mie mi-a succésu a te eliberá. Veni-va timpulú, dicitú și eu cu Christ, încátu nici pătră pre pătră nu va mai rămâné din castelulu lui.

— Mulțamită preacuratei Vergure! murmură femeia întindéndu brațele cătră soțulu ei. Și tu m'ai scăpatu, dragă, căci altfelú deveniam prada lorú!

Dicéndu acestea se sculă și îmbrățișă cu dragoste pre bărbatulú iubitú.

Ceialalți tovarășii rămaseră într'o linisce sèrbătoare privindú acéstă scenă.

— Paciență, dragii mei, paciență! se adresa celui cu péna de struțu reaşedându-și soția pre scaună și luându-și o pozițiune maiestosă. După câte-va zile are să sosescă Ioanū Nemeșu cu o cétă. Până atunci vomū asceptă!

— Sē totū asceptămū, sē totū răbdămū acēsta în continuū ni-o predicați, d-le Tiberianū! reflectă unulu dintre bărbați. Totū astfelū țicea acum suntū câte-va sēptēmāni și comandantele*). Dar până când acēstā paciență? Cupa suferințelorū s'a umplutū. Dela ultima întrunire sub presiulū comandantului a fostū spân-đuratū tatălū-meu, ér sora-mea delāsata pre stradā în cea mai criminalā batjocură. Nu! Nu mai putemū suferi.

La aceste cuvinte Tiberianū făcū o mișcare involuntară, fața i se schimbă, din roșią i se făcū palidā ca mórtea, membrele începură a-i tremurā, vinele de pre frunte se umflară și strigā cu o vóce furiósă:

— Josū asupritorii!

Toți înmărmurirā. Încă astfelū nu mai vėđurā niciodatā pre căpitanulū lorū. Acesta își scóse sabia și o întinse preste capetele soșilorū sei:

— „Jurū pre acēstā armā înaintea vóstrā și alui D-đeu a nu o spēlā, decâtū cu sänge omenescū, până când picióarele mē vorū mai susținē și mánile mē vorū mai servi“.

Apoi ca și debilitatū de furia de mai înainte lāsā sabia în josū, dar după câte-va secunde o înalță de nou și strigā cu unū viersū îngrozitorū detunătorū:

— „Josū tiranii!“

*) Iancu.

— „Josū asupritorii!“ repetară ceialalți într'unū tonū.

Fantóma dela ferēstrā vėđū tóte acestea și se cutremurā. Picióarele începură a-i tremurā, ér capulū îi atirna spre pieptū. Frica—frica de mórte îi cuprinse ființa.

— Trebuie sē mē departū, — murmurā ea.

Fantóma părăsi incetișorū pridvarulū de pētrā și își îndreptā pașulū de-alungulū Sēcașului. La o depártare de cincideci de pași sē opri.

— Petri! — strigā ea cu vóce sufocată.

— Aici, d-le conte, i-se rėspunse dela marginea riului.

— Tăcere, — șopti fantóma.

Apoi descinse pre nisce trepte de lemnū și ajunse la o luntre, în care erau doi bărbați, cari îi ajutarā sē între.

— Repede, repede! — le strigā apoi.

După câte-va secunde luntrea plutia pre undele nesigure și spumegānde ale riului.

— Ce va sē țicā conversarea lorū? — sē întrebā fantóma. Am înțelesū cavintele: „josū tiranii!“ „josū asupritorii!“ Lueru de mirare! Dar ce asupritorii suntū aici?

Fantóma se opri meditativā. După unū momentū isbucni cu cuvinte accelerate:

— Ori că ómenii aceștia suntū nebunii, ori decā nu, atunci fără îndoélā, că pre noi ne numescū astfelū. Curiosū! Noi într'unū așa pericolū, când nicī nu visamū! Dar stați mișeilorū! Nu vė grăbițiți! Am aflatū eu totulū! Până diminēțā imi va succede a vė fortificā brațele cu catene și acolo vė veți putē declarā contra asupritorilorū între päreții cei umedi. (Va urmā).

Între noi....

*Intre noi poți face glume,
Căci se pierdū fără de nume,
Dar de faci glume 'ntre ómenī
Ei te spunū, fatā, la lume.*

*Căci în mintea lorū āngustā
Când te prinđi glumețū de fustā
Și alergī, ei credū, că 'n tine
Blānda modestie nu stā.*

*Uitā ei, cā când durerea
Stinge-ți tótā māngāderea,
Ori-ce hazū te iritezā
Și-ți întunecā plăcerea.*

*Numai când grele năcazurī
Mai încētā-alorū talazurī
Și speranța ți-s'aratā
Printr'a vremilorū pitvazurī. —*

*Tu mai riđi și uiți de tine —
Măcarū multū o đī de ține
Foculū simțurilorū tale
Prin alū vieți sarbedū bine, —*

*Căci din chaosulū de chinurī,
Ce receșce-atātea sinurī
Iar' îți vine desnādejdea
Și te umple de suspinurī....*

*Și totuși numai odatā
De te desmierđi și tu fatā
Lumea-i rea, te porecleșce
Și îți dice spulberată.*

*O, decī te fereșce darū
De satira lumī-amarā
Și când ai în casā ómenī
Fă-ți tu glumele pe-afară!*

Petria dela Clușiū.

Unu copilū de conte.

Romanū de Antonū Langer

tradusū din limba germānă de Dănilă Sânjoanū.

(Urmare).

CAPITLUL VIII.

Casa dela țēră înaintea barierei.

Pompōsa aleă, care începēndū din piața Concorde conduce prin mijloculū câmpurilorū elyseece preste așa numita Ronde Point până la Barrière de l'Etoile și se continuă dincoace de barieră cătră Neuilly, în mijloculū frumseței sale oferesce unū punctū, la care se contrage durerosū inima aceluia, carele trece pe aici în o suvenire compătimitōre. Este loculū acela, unde frumosulū și nefericitulū duce de Orleans, întâiu-născutulū fiu alū regelui cetățenilorū Louis Philipp, favoritulū poporului, în urma spārierii cailorū sārindū din trāsūră și cădēndū pre o grāmadă de petri își află mōrtea timpuriă și deplānsă de întregă Europa. La acestū locū se află o capelă, unde nefericitulū și-a datū ultimulū suspinū în brațele familiei sale; totū aci unū tablou naturalū de Horace Vernet și după altarū o statuă de marmură a frumosulū mortū în pozițiune culcată, preste care se plēcă în doliu unū āngerū, sculpatatū de artista princesă Amelia, cari tōte facū o impresiune profundă despre înfricoșata scenă. Capela e mai multū gōlă. Numai străinū o cēcă bucurosū. Parisianulū cunōsce numai viața, — ce are elū cu mōrtea? Elā adorēzā numai stēua, care lucesce în prezentū, ce-lū dōre capulū de cea apusă? Ba chiar se teme diu respectulū serviciulū oficiosū a cercetā loculū, unde a muritū bārbatulū, carele dēcă ar fi trāitū, ar fi datū într'adeverū altā formă sorții acestei părți de lume. Mie însumi imi șopti în urechiā unū fonfāitorū fățarnicū, când plāngeam sonorū pre mortulū, că în Parisulū imperialū nu se cuvine atare lamentare pentru fratele principelui exilatū. „La mort n'a point de politique“*), — rēspunsei eu, apoi îi întorsei spatele și lāsai pe Mouchard sē stee.

Prea bunulū lectorū va binevoi a ne ertā acēstā disgresiune. Germanii aflā o plăcere a se adēnci în suveniri triste și durerosē, precānd parisianulū cēcă cu totū prețulū a-și face spaimă de ele. De aici provine, că casele dela țēră și vilele din apropierea acelu locū nefericitū, ore-cānd atāta de locuite, suntū acum gōle și deșerte. Bucuria și plăcerea fuge de locurile, unde durerea își plāntēzā cypresii sei, și pe lângă tōtā frumseța vilelorū și a grādinilorū din acēstā parte, totuși la cele mai multe porți cetesei misteriosulū cuvētū „à louer“ (de inchiriata). Interiorulū acestorū case dela țēră ofere mai multū unū aspectū tristū.

*) Mōrtea nu cunōsce nici o politică.

Gardurile și cărările nefiindū cultivate sē sēlbătēcescū, pavilōnele din mijloculū grādinilorū pustiite stau aici melancolice cu ușile de multū nedeschise și cu ferestrele astupate. Numai o reparatură radicală mai e în stare a face locuivere aceste ruine moderne.

Și spre scopulū unei asemenea reparaturī trecea prin barieră în o diminēțā frumosă o mică caravană constātātōre din lucrători, palmași și învățācei, cari duceau cele necesare pr. instrumente ș. a. pre căruțe mici de mână, precānd calfele, toți māsari de profesiune, mergeau înainte, prelāngā și după carū povestindū, fluerāndū sēu fumāndū din o pipă scurtă germānă, care acum e fōrte folosită în Parisū și care înlocuesce în anumite cercuri chiar și sugara.

Conducētorulū procesiunei eia vechiulū nostru amicū, Procopū Hlaby, copilulū de conte, căruia îi con. cređuse măiestrulū sēu reparatura unui pavilonū.

Lānga elū mergea Paulū Hünninger, din Mainz, carele aflase în Parisū lucru la măiestrulū lui Procopū și se alipise strinsū de camaradulū seu. Paulū Hünninger își aprinsese deja pipa sa umplutā până în vîrfū, trase de cāteva ori circumspectū și đise:

— Frumosū e acestū Parisū cu casele și masele sale de ómeni, dar nu se vede nimicū preste patriā, preste Mainz-ulū meu și eu a-și dá plata mea de pe o sēptēmānă dēcă aș mai putē fi odatā în Mainz, barem numai pe 5 minute. Deacolo este unū aspectū frumosū în tōte părțile pe cursulū Mainei și alū Rehnului. O Germanie, frumoșā mea patrie!

Procopū se părea a simți ceva, ca o mușcare de conșciēță, față de acestū entusiasmū germānū, căci nu rēspunse nimicū, așa încātū Hünninger continuā mēsurāndū-lū cu o privire agerā:

— Acesta firesce e unū cāntecū, pentru carele nu scii tu nici o melodie. Pre tine te-au prinsū francesii în cleștele lorū cu pele și cu pērū cu totū. Fii sincerū, camarade, pōte se mai vinā odatā timpulū, când îți va părē rēu, că te-ai dusū prea departe cu Commeça's. Ei n'au gānduri bune cu noi, — ne facū frumosulū, cānd au lipsă de noi, — de altā-datā însă ne alungā, — pentru-că nu ne potū uitā nici-odată, cātū de bine i-amū bātutū la Aspern, Leipzig, Katzbach etc.

— Tu ești nedreptū, — rēspunse Procopū predicātorului sēu, — francesii suntū oamenii cei mai amabili din lume. —

— Hm! eu nu-mi potū mușcă nimica din amabilitatea lorū.

— Bravi și practier!

— Da, când le succede a desbrăcă pe cine-va; când însă trebuie să dea ceva, atunci îi părăsește praxa.

— Ei au idei cu multă mai liberale!

— Oho! suflă vântul încôce? fiind-că audă vorbindu, pre căpitanul polonă, carele de câtva timp nu te mai perde din ochi. Nu cumva ești candidatu pentru ôre-care clubu secretu?

Roșeța profundă, carea acoperi fața lui Procopu la aceste cuvinte, făcù pe Hünninger să recunoască, că nu a pușcatu departe de țintă. Elă ridică degetulu amenințându:

— Austriace! Austriace! — țise elă serioșă aprôpe sêrbătoreșce, — nu te amesteca în nebuniile politice de pe aici. Mulțămesc lui D-đeu pentru frumoșă patrie, ce ți-a dat și te departă de speluncile conjurațiunei, — alt-cum o vei plăti aceea cu liniscea sufletului têu pentru întregă viața. Voi austriaciți sunteți unu poporô prea onestù, — nu corêspundeți cu aceste buhe de nôpte.

— Bonjour messieurs! — rêsună în acestu momentu și de după ună castană înaltu eși căpitanul Stăvinsky, apucă brațulu stângu alu eroului nostru și țise aruncându o privire asupra celorlalți din ceta:

— Ună cuvântă în confidență, iubite amice!

Hünninger apucă fără voie brațulu dreptu alu lui Procopu, ca și când ar fi voitù sê-lu oprêscă, dar se reculese, își înădusi discursulu măniosu, ce chiar îi jăcea pre buze, se dete la o parte și murmură în sine.

— Am vêđută odată în capela St. Meffs dela Boppard lângă Rhen o icônă, în care satana ispitesce pre unulu și ângerulu celu bunu nu voesce a se departă de elu. Vêđându-ne pre noi trei, așa pre mine, pre becherulu celu bêtrânù de căpitanu și pre sêrmanulu meu colegu, îmi vine érašî în minte icôna din capela dela Boppard.

Atêrnându-se astfelă căpitanulu de brațulu lui Procopu țise:

— Te-am acceptatú aici, fiind-că ieri mi-ai spusú, că la însărecinarea măiestrului d-tale ai avé sê întreprinđi o lucrare înainte barierei d l'Etoile. Ieri încă nu ai sciutú apriatú adresa.

— Cu atâta mai bine o știu astăđi. Este la Nr. 511, în casa dela câmpu a unui domnù distinsu. Acolo este a se regulă unu pavilonu dimpreună cu odaia de bibliotecă după gustulu de Renaissance.

Și spre acelu scopu te-a alesu pe d-ta, fiind-că ești fără îndoelă celu mai istețu lucrătoru.

— Ah deh! nu pentru aceea, — unulu dintre cei dintâi lucrători ai nostri e în St. Denis, — câțr-va lucră în Parisu și așa mi-s'a venitú mie casa dela țeră a d-lui de Argenteuil.

— Domnulu de Argenteuil?

— Așa sê chiamă posesorulu casei. Cunosci-lu domnia-ta?

— Firesce. Oh! îmi inchipuescú pentru ce-și renovéză marquisulu casa dela țeră. Acéta se întemplă de siguru în onôrea miresci sale. Adună-ți puterile, tinêrurile, căci ai frumoșă temă, a restaurá unu cuibă de turturea pentru sêptemânile de miere. Căci domnulu de Argenteuil ia în căsătorie pre seducătorea fiică a —

— Ce mă intereséză pre mine aceea, — îl întrepruse Procopu cu nepaciență, — ce mă intereséză pre mine, decă d-lu de Argenteuil sê căsătoreșce și cu cine, — eu îi voi repará cuibulu sêu de turturea în modulú celu mai confortabilu. Ceea-ce mă intereséză pre mine suntú cu totulú alte lucruri. Înainte de tôte încă nu seîi nimicú despre familia mea?

— Știu destulu, ca sê-ți potú dá speranțe, speranțe basate. Însê familia d-tale e fôrte puternică, fôrte avută și ridicarea repentină a unui erede nou ar încruciașă multe planuri. Noi trebuie sê fimú precauți, d-ta ai fostú așa de amicabilu, că mi-ai întinsu câte-va ducete de franç, spre a-mi restaurá garderoba cam decăđută. —

— Nu vorbi de aceea.

— În acestu costumú nou am făcutú deja umblări, visite. Tresarú, dubiteză, nu-mi credú.

— Apoi cine, — cine suntú rudele mele?

— Paciență, june. Nu putemú face nimicú, nu putemú páși cu energie până ce nu avemú în mână documentele d-tale.

— Am scrisu la Viena la măiestrulú meu Novotny, ca sê binevoescă a-mi trimite atestatulu de botezú și tot-odată l-am rugatú urgentu a-mi comunicá totulú, ce seie despre mine și despre familia mea și a-mi trimite și epistola, ce i-am adus-o eu din Krasnec la sosirea mea în Viena.

— Epistola și atestatulu de botezú suntú capulu lucrului.

— În tóta điua așteptú rêsponsulu lui Novotny.

— Până-ce vorú sosi acestea sê lăsămú josú tréba, prestéză-mi d-ta și mai departe încrederea, carea mi-ai prestat-o până acuma și atunci lucrulu va avé unu finitú bunú. Acum însă la alt-ceva. Ești și acuma de hotărîrea, ca sê te faci unu membru alu Mariannei?*)

— Sum decisú, rêsponse Procopu.

— Și ți-ai studiatú bine catechismulu de primire?

— Da.

— Așadară amú puté face încă astăđi visită frumoșei nôstre Mariana.

— Sum gata. Ai ascernutú d-lorú rugarea mea?

— Da.

*) Adecă unu membru alu societății secrete Marianna, carea sub masca unei iubiri frățesti generale îmbrățișeză cele mai subversive tendințe.

— Și ce primire a aflatu ?

— Cea mai bună, cu atâta mai tare, că suntă foarte rari aderinții din patria d-tale, din Austria.

— Eu încă mă asociez, — răspuse Procopu, a cărui conștiință se mișcase puternic, — numai pentru că principiile iubirei comune, unde nici un prejudiciu despre rangă nu desparte inimă de inimă, mă atragă în unu modu indescriptibilu. In casulu, când s'ar pretinde dela mine ceva in contra patriei mele, atunci m'ași separă de ea momentană.

— Hm ! aceea este ! — cugetă căpitanulu și îndată strigă :

— He, mojiucle, nu poți băgă de sémă. Te sui pe ómení ?

— Non franceso ! răspuse provocatulu, unu lucrătoru italianu beatu, carele elătinându-se încóce și încolo venise foarte aprópe de căpitanulu. Scusi signor !

— Décă vorbesci așadară seriosu, — continuă polonulu, fără a se mai interesá de italianulu, carele se impletecia prelângă elu, rădicându-și căciula și bolborosindú miș de seuse, — atunci vină în acésta séră la jumătate la 12 in Café de la Regence, — mă vei aflá acolo și te voiu conduce. Decumva ași fi impedecatu eu a veni acolo prin vre-o împrejurare, atunci nu așteptá mai multu, decâtú până la 12, atunci ieși pre boulevard și strigă : fiacher Nro. 1015 séu 1016. Va veni unulu și va dice, că acestu Nr. nu stă aici. Intrébă-lu nu a dusu elu pre unu negustorú de feru. Décă va dice : da, atunci răspunde : bine — la magazinu ! — Și acela te va aduce acolo, unde voiesci. M'ai înțelesu ?

— Perfectu. Aici suntemú înaintea căsei amintite. Adieu, căpitane !

— Adieu, iubitulú meu. Nu uitá, punctu jumătate la 12.

Ultimele cuvinte le rostí căpitanulu așa de tare, încátu le auđi Hünninger, carele fără să salute pe căpitanulu de despărțire, murmurá in sine :

— Jumătate la 12, — o órá rea. Mi-o notezú și voiu cercá să aflú, ce planu are căpitanulu cu colegulu meu la jumătate la doispredece.

Când părăsi căpitanulu pe lucrătoru, italianulu celu beatu, carele nu merse departe de elu, totú îi mai făcea complimente adânci și se totú escusa in limba italiană, până când Stavinsky in fine devenindú impacientú, îlú alungá cu o mișcare amenințátore a bastonului.

Acestu bărbatu blousatu, carele scia numai italienesce, cu o órá mai târđiu in vestminte foarte elegante ședea in unu cabinetu de lucru foarte elegantu și povestea in o francesă fluentă intrevorbirea auđită

unui domnú îmbrăcatu in negru, carele purta in gaura bumbilorú șinora roșiă a legiunei de onóre și șeđându in unu fotelu de catifea, asculta cu mare atențiune raportulu domnului elegantu, ce sta in picioare.

Domnulu atentú, carele ședea, era Pietri, prefectulu poliției.

Vomú lăsá pre domniú necunoscutú se-și facă raportulu lorú, și noi ne vomú duce in casa dela țéră a d-lui de Argentineul, înaintea barierei de l'Etoile.

Casa stetea in mijlocu între grădiní numai cu frontulu întórsă cătră stradă. In dreptulu aceleia se intindea o grădină estinsă, aprópe in formă de parcu, in alú cărei mijlocu se afla pavilonulu ascunsu de jumătate între tei, paltiní și arțari, la a cărui renovare avea să luere Procopu cu consoțiú sêi.

Mésariú se incuarteraseră numai decâtú in etagiulu de josu alu pavilonului, carele era provăđutu cu ferestriú cu gratii tari, fiind-că spargerile in acelu ținutu erau la ordineá ții. Lucrátoreá era așa țiicându deschisă. Se așeđaseră la momentu mesele de giluitu. Unu numărú mare de scânduri erau prelucrate, cleiulu se înfierbântase și padimentulu se acoperi îndată cu acele surcele neînsemnate de gilău, cari sémănă cu bucelele subțiri ale damelorú nóstre. Procopu și Hünninger își aléseră de lucrátore etagiulu superioru, in care ducea o scară așanumită spirală, óre când elegantă, de presentu in se avea foarte mare trebuință de reparare.

Acestu etagiu superioru era înaltu, rotundu și construitu din lemnú, și primia lumina de-asupra prin ferestri de sticlă ca o cupolă, așa încátu de locu nu era făcută vre-o feréstră laterală. Era destinatú pentru localitate de cetitu și de bibliotecă, — mai steteau juru împrejurá fotele verđi de pele, in cari își făcea proprietariulu de mai înainte lectura, — in se stelagele de prin prejurú, despoiate de tesauriú lorú, erau murdare și învechite, — din care motivú tema lui Procopu era a le repará pre aceste prin etagere elegante.

Ne-amú întârđiatu din adinsu cu descrierea acestu pavilonu, carele se bucura de o anumită comoditate posomorită, cum le place ómenilorú melancolicú, cari iubescú sciința. Lectorulu va observá mai târđiu, că detailarea nóstră nu a fostú superfluă.

Paulu Hünninger și eroulú nostru desemnau, măsurau și compasau și precând spiritele celorú de desuptu se încercau a-și face plăcutu lucrulu lorú mai puținú artisticu prin cânturú vialé, între cei doi tineri de-asupra se incinse următorulu discursu, carele ne rugámú sê-lú luați in considerare. (Va urmá).

Diverse.

Sciri literare. *Dile negre* va fi titlul unei colecțiuni de 100 pagini, octavă mare, ce d-lă *Petrea dela Clușă*, cunoscută publicului cetitoru din posesiile lui publicate în mai multe foi, va scôte de sub tipar în tipografia Aurora din Gherla, portându în frunte o prefață de d-lă redactoru George Simu și va costă broșurată numai o coronă. Venitul curat al acestui opă este destinat pentru înființarea unui fond, din care cu timpul să se edee o fôia pepagogică-literară corespunzătoare cerințelor timpului modern. Abonamentele se pot face la colectanți, precum și la d-lă Petru Conda, învățătoru în Aitonu (Ajton, Kolozsmegye, poșta în locu) până la 15 Novembre n. c. Colectanții unui număr mai mare de abonenți vor fi înregistrați ca membri fondatori ai numitului fond.

Aritmetica pentru școlele poporale de F. E. Lurtz a eșitu de sub tipar în d-lele acestea în traducere românească la Brașovu și se află de vânzare în librăria Zeidner cu prețulu de 20 cr. Cuprinde anulul I. și II. de școlă. Nrii dela 1—10, 10—20 și 20—100. Totu în această librărie se mai află de vânzare *Abecedariulu ilustrat* de D. Dogariu și *Cartea de cetire ilustrată* pentru școlele primare de G. Zaharia.

Luptă deșartă, ținută nebună este titlul unei broșuri de 46 pagini ce cuprinde conferența publică, ținută în sala teatrului din Buzeu în ziua de 27 Iunie 1893 de d-lă Brânzeu, studentu universitaru. Acastă conferință e foarte interesantă și lucrată cu cunoștință de cauză. Prețulu e 15 bani.

Adunarea generală a Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, după cum amă amintitu în numărulu trecut, s'a ținutu în 22 și 23 n. c. în Năsăudu. Întrégă serbarea împreunată cu această adunare a fostu împunătoare.

În 21 n. c. la 12 ore din zi au sositu în Bistrița cu trenulu de cătră Clușă membri comitetului central ai Asociațiunei și anume domni: Dr. Ilarionu Pușcariu, vicepreședinte, Zaharie Boiu secretaru generalu, Leonfinu Simonescu casaru, Ioanu Papiu, Partene Cosma și Ioanu Tilea, membri ai comitetului centralu, apoi domni Basiliu Rațiu, vicariu în Făgărașu; Danu, protopopu în Făgărașu; Dr. Bunea și Dr. Hosszu din Blăși și Niculae Găroiu, avocatulu în Zernesti. La gara din Bistrița au fostu întâmpinați de inteligența din Bistrița și juru. După-ce domnulu avocatulu Dr. Dumitru Ciuta, directorulu despărțemântului Bistriței, bineventă comitetulu în terminu călduroși și dupăce ilustrulu vicepreședinte multămi cu dragoste, urcară cu toți în trăsurile, ce steteau la îndemână, și intrându în orașu traseră la hotelulu Zührer, unde luară prânzulu, apoi însoțiți de cei din acestu ținutu plecară cătră Năsăudu.

La marginea despărțemântului Năsăudului, pe otarul comunei Prislop, au fostu întâmpinați de unu banderiu de călăreți și de comitetulu aranjatoru și au fostu binevențați de vicarul Năsăudului. La 4 ore d. a. au sositu în Năsăudu, unde în partea, pe unde aveau să între, îi așcepta o pörtă de triumfu cu inscripțiunea „Bine ați venit”, inteligența, poporul, elevi școlor și musica pompierilor. Aci fură salutați de cătră primarul opidului, d-lă Iacobu Prădanu, apoi între urările de „se trăiescă” ale elevilor, în sunete musicei pompierilor și între bubuitulu pielor întrară în Năsăudu și se aședară pe la quartire. Sêra au fostu convenirea socială de cunoștință în hotelulu Rahova, unde toastele însuflețitoare și corulu pururea veselilor Bârgăuan au fostu înălțătoare de inimă și au făcutu, ca oșpetii să păstreze cu multă scumpetate suvenirea acestei seri. A doua zi Duminecă în 22 Octobre la 5 ore dimineța musica pompierilor în sunetulu pielor cutrieră stradele cu marșulu lui Mihaiu Vitezulu. La 8 ore se începă serviciulu divin, la urmă căruia se făcu părăstasă pentru regretatul președinte alu Asociațiunei, George Barițiu. La 10 ore se începă ședința primă în sala de ședințe a frumosului gimnasiu în fața unui publicu ca la 400 persoane, inteligență și popor. Dame și domnișore au fostu puține. După deschiderea ședinței prin vicepreședinte și după cetirea raportului generalu alu comitetului despre activitatea sa în decursulu anului espirat s'au alesu patru comisiuni: Una pentru esaminarea raportului generalu, alta pentru esaminarea rațiociniului pro 1892 și a proiectului de budgetu pro 1894 și una pentru încasarea taxelor dela membri vechi și dela cei ce se voru înscrie din nou — aceste trei comisiuni câte din 3 membri; — iar a patra de 9 membri, care să studieze și combineze, prin cari persoane demne ar fi a se umple locurile vacante în comitetulu centralu. Ședința s'a suspinsu pe câteva minute, pentru ca comisiunea pentru înscrieri să-și potă îndeplini lucrarea. După redeschidere această comisiune și-a făcutu raportulu. La 2 ore ședința primă s'a închis și publiculu a descinsu în sala de gimnastică a gimnasiului, la banchetu, la care au participat la 150 persoane. Șirulu toastelor la deschis vicepreședintele d-lă Ilarionu Pușcariu, care a toastat pentru Măjestatea sa Monarchulu nostru. D-lă vicariu alu Năsăudului a toastat pentru vicepreședinte; d-lă Ciocanu pentru comitetulu centralu; d-lă Papiu pentru vice-comitele, conte Lăzar și pentru protoprețorele Bodo; d-lă vice-comite pentru buna-înțelegere — dacă s'ar împlini în realitate accentuările și dorințele exprimate cu astă ocaziune de d-lă vice-comite, atunci în adevăr nicăiri nu ar fi fericire ca în Ungaria —; d-lă Domide pentru oșpeti; d-lă Boiu prin o odă frumoasă la adresa Năsăudului, a surprinsu și mișcatu pre cei de față întră atâta, că în decursulu cetirei acelei

ode aplausele au fostu nesfirşite; d-lu Cosma a toastat pentru comitetul aranjatoru, d-lu Başota pentru limba dulce românească; d-lu Dr. Bunea pentru vicariulu Năsăudului; d-lu Dr. Hosszu pentru perseveranţa şi năsuinţa grăniţerilor întru căsăigarea culturii; d-lu Danu din Făgăraşu pentru gloria română; au mai toastat apoi domni: Garoiu, Dr. Triponu, Cotuţiu, Prădanu şi apotecariulu Müller. Dintre dame au luat parte la banchetu numai d-na şi d-şora Silaşi şi d-na Triponu. Musica a cântat cele mai frumoşele arii româneşci.

De séră musica pompierilor şi corulu plugarilor din Năsăudu au făcutu serenadă d-lui Dr. Ilarionu Puşcariu bineventându-lu şeranulu George Tomuţa, apoi au cutrierat éraš stradele. Aprópe tóte ferestriile erau iluminate. Publiculu percurgea stradele mulţamitu fiindu şi impresionatú de aceste frumoşele manifestatiuni poporale.

A dóua şi dimineţa la órele 9 deschidându-se şedinţa a dóua după verificarea procesului verbalu din şedinţa I. secretarul generalu, d-lu Boiu, ceti vre-o 12 telegrame de felicitare la adresa adunării, după cari urmară referatele comisiunilor esmise în şedinţa primă. Când veni la rândú comisiunea de 9, ea a propusú de preşedinte pre Reverendis. D. Ioanu M. Moldovanu, vicariu metropolitanu în Blaşiu; de cassarú pre d-lu Leontinu Simonescu şi de secretarú II. şi membru suplentu în comitetulu centralu pre d-lu Ioanu Popu Reteganulu. Propunerile comisiunilor şi cu deosebire a cestei din urmă au fostu primite de adunare cu urări nesfirşite de „să trăescă“. Veniră apoi la ordinea şilei cetirea alorú dóue disertatiuni, ce s'au prezentatú presidiului şi anume: una a d-lui Başota despre rezultatulu învingerilor Romanilor asupra Dacilor, şi alta a d-lui Stoica, medicu în Rodna: despre cura de apă. Cea de întâia a cetitu-ó însuşi autorulu între frenetice aplause, a doua însă pentru scurtimea timpului a rămasú a se publicá numai împreună cu cea de întâia în „Transilvania“, fóia Asociaţiunei.

De séră, conformú programului, a urmatú balulu, care a succesú câtú se póte de bine. Decórea salei de jocú se îngána cu eleganţa toaletelorú. Costumulú nationalu românescú a fostu puşinu reprezentatú. Secsulú frumosú a fostu reprezentatú prin dómnele: Verticu, Ranta, Ciuta, Silaşi, Gaélú, Triponu din Bistriţa, Cio-canu, Goldschmidt, Elisabeta Tanco, Lucretia Moisilu, Filipanu, Valeria Tanco, Iliesú, Müller, Pavelu, Grivase, etc. din Năsăudu; apoi dómnele: Precupu din Rebrişora, Macaveiu din Feldru, Dumbrava din Salva, Hângănuţu, Danu, Popescu din Borgo-Prundú, Dologa din Borgo-Tiha; Candale B. Bistriţa, d-na Monda şi Popu din Sângeorzulu rom., Buzilá din Poianá, Bulbucú Magurá,

Malaiu din Ilva-mare, Făgăraşanu Teure etc., apoi prin d-şorele: Verticu şi Silaşi din Bistriţa, d-şorele: Goldschmidt, Müller, Pavelea, Mărgineanu, Iliesú, Petri, Pavelu, Olariu, Minier din Năsăudu, d-şora Luchi, Terente din Romuli; Rodovica Popu din Cociu, Ema Pascu din Şimotelnicu, d-şorele Chiffa din Brasfaleulu de josú etc.

În pausă 13 tineri îmbrăcaţi în costumú naţionalu au executatú jocurile strămoşesci „Căluşerulu“ şi „Bă-tuta“. Joculu a duratú până cătră şiuá. În 23 dimineţa la 8 óre comitetulu centralu luându-şi rămasú bunú dela inteligenta năsăudéná, adunată la casa vicarialá, a plecatú cătră Bistriţa.

Necrologú. Corpulu profesoralu dela seminariulu „Andreianu“ ped.-teolog. aduce cu durere la cunoştinţa, că valorosulu seu membru, profesorulu *Ioanu Crişianu*, doctoru în filosofie, protopresbiteru şi asesoru consistorialu, directoru alú şeólei civile de fete cu internatú a „Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românú“ etc etc. în alú 40-lea anú alú etăţii şi alú 11-lea alú funcţiunii sale profesionale şi-a datú nobilulu sufletu în mânilé Creatorului Sâmbătá în 9/21 Octobre 1893. În morméntarea s'a făcutú Luní în 11/23 Octobre a. c. la órele 3½ p. m.; conductulu a pornitú dela locuinţa sa din strada Urezului Nr. 37. Fie-i memoria eterná!

Societatea şcolarilorú dela gimnasiulu superioru din Năsăudu, — pentru anulú şcolasticu 1893/94 sub conducerea d-lui profesorú Alesandru Haliţa la 24 Septembrie st. n. a. c. s'a constituitú în următorulu modú: Preşedinte: Constantinú Moisilu din cl. VIII.; — v.-preşedinte: Ilie Popescu din cl. VII.; — notarú: Ioanu Moldovanu din cl. VIII.; — v.-notarú: Ioanu Tahişu din cl. VII.; — redactorú: Vasile Şuteu din cl. VIII.; — bibliotecarú: Valeriu Tanco din cl. VIII.; — vice-bibliotecarú: Grigore Blaga din cl. VII.; — cassarú: Simeonu Puşcaşu din cl. VII.; — controlorú: Ioanu Morariu din cl. VII. Aducéndú acésta la cunoştinţa esprimámú cea mai adéncá mulţamitá tuturorú acelorú onorate redacţiunii, cari în anulú espiratú au binevoitú a ne gratificá câte unú exemplarú din şiarulu d-niei lorú şi ne rugámú ca nici pre venitorú să nu ne subtragá acestú favorú. Năsăudu, 29 Septembrie st. n. 1893.

Constantinú Moisilu,
preşedinte.

Ioanu Moldovanu,
notarú.

POSTA REDACŢIUNEL.

Marinú. Sunteţi achitaţi până la finea anului curentú.
Varşandú. Aveţi dreptate. N'am uitatú. În curéndú va urmá. Causa a fostú, că comanda făcutá de noi nu ni-a sositú.

Institutul „BISTRIȚIANA” solvesce 5 $\frac{1}{2}$ % pentru depuneri:

- a) a fondurilor eclesiastice și școlare;
- b) a fondurilor sedriei orfanale;
- c) a acelor privați, a căror depuneri vor fi preste 5000 fl. v. a., dacă sumele le vor depune pre timp cel puțin de un an și se va condiționa abdicarea de trei luni.

Directiunea institutului de credit și economii „Bistrițiana.”

Avisu!

Subscrisul măiestru croitoru îmi iau permisiunea a face cunoscutu onor. publicu din locu și juru, cumcă mi-am asortatu din nou

Atelierul de croitoria

afiatoriu in Bistrița, strada promenadii Nr. 5,

cu totu felulu de mostre pentru haine barbatesci din materiile cele mai moderne pentru sesonulu de ernă și primavéra.

Totodată facu cunoscutu onor. publicu, cumcă tôte comandez se esecuteza in atelierulu meu cu cea mai mare promptitudine, punctualitate și cu prețuri catu se pote de moderate spre indestulirea onorațiilor clienți.

Rogu deci pe onor. clientela și pe onor. publicu a me onora cu increderea sa.

Cu distinsa stimă

Ferdinand v. Schivanovits,

croitoru pentru militari și civili.

Avisu.

Imi ieu voia a face cunoscutu Onor. publicu, ca cu 1 Octombore 1893 am deschisu in Bistrița (Transilvania) in casa domnului Gottfried Csallner (strada ungarésca Nr. 17) unu

institutu de imprimare, intraurire, compactura și fabricare de lucruri de galanterie.

Activitatea indelungata, ce o am desvoltatu pentru perfeționarea mea in multe lucratori din Ungaria, Austria de josu și susu, Bavaria, Sacsonia, Alsasia-Lotaringia și Elveția, ca și cercetarea primei școle europene de resortu de intraurire (Gera, Rusa) me autoriseza a pute asigurá pe onor. publicu, ca comandez, ce mi se voru face, se voru efectui promptu, corectú și cu prețuri moderate.

Cu deosebita stimă

O. Raupenstrauch.